

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

КАФЕДРА ФІЛОСОФСЬКИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ НАУК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ»

**ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ**

**D Бізнес, адміністрування та право
D5 Маркетинг**

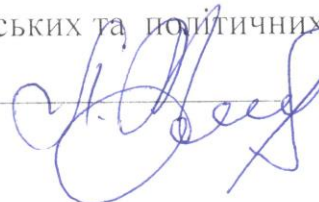
**РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ФАКУЛЬТЕТ**

**Перший (бакалаврський)
Економічний**

Філософія. Робоча програма з навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти економічного факультету спеціальності D5 Маркетинг, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти / Укладач: О.В. Ярмола, Біла Церква: БНАУ, 2025. 20 с.

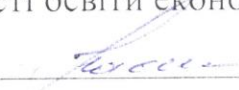
Укладач: кандидат філософських наук Ярмола О.В.
кандидат політичних наук, доцент Мельник Л.М.

Робочу програму затверджено на засідання кафедри філософських та політичних наук
(Протокол № 10 від 23 червня 2025 р.)

Завідувач кафедри філософських та політичних наук,
канд. політ. наук, доцент Людмила МЕЛЬНИК

Гарант ОП «Маркетинг»
канд. екон. наук, доцент Ірина ГЕРАСИМЕНКО

Схвалено групою зі змісту та якості освіти економічного факультету
(Протокол № 6 від 26 червня 2025 р.)

Голова групи зі змісту та якості освіти економічного факультету
д-р екон. наук, професор Ігор ПАСКА

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 075 «МАРКЕТИНГ» (D5 «МАРКЕТИНГ»)	5
4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»	6
6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
7.1. Лекції	8
7.2. Практичні заняття	11
7.3. Самостійна робота	13
7.4. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань	13
8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	15
9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	15
10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	16
11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	16
12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	18
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	18

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2025–2026 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Філософія» для денної форми навчання виділено всього 120 академічних годин (4 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних – 48 годин (лекції – 32, практичні заняття – 16), самостійна робота студентів – 72 години.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право	Обов’язкова	
		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: D5 Маркетинг	1-й	2-й
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – презентація, есе		Семестр	
Загальна кількість академічних годин – 120		2-й	3-й
		Лекції	
		32 год.	6 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4,5	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Практичні	
		16 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		72 год.	110 год.
		Підсумковий контроль: іспит	

Мета вивчення навчальної дисципліни «Філософія» полягає в тому, щоб дати здобувачам вищої освіти теоретичні основи філософії та їх зв’язок з економікою, розкрити зміст основних категорій і понять, навчити правильно орієнтуватися в сучасному світі, підготувати до активної участі в суспільно-політичному та науковому житті.

Наше складне, динамічне, суперечливе сьогодення вимагає від людини здатності цілеспрямованої, усвідомленої, розумної орієнтації в навколишньому світі. Саме засвоєння досягнень філософської культури сприяє формуванню у особистості цієї здатності. Знання філософії підвищує культуру мислення,

посилює чіткість, послідовність, аргументовану доведеність суджень, ознайомлює з правилами дискусії, посилює ефективність і переконаність мови.

Навчальна дисципліна «Філософія» передбачає засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності; ознайомлення студентів із наявними філософськими концепціями, які розкривають поліфонізм і плюралізм філософського мислення; створення умов для формування світоглядно-методологічної культури студентства.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Філософія» базується на знаннях циклу гуманітарних дисциплін програми загальноосвітньої школи та дисципліни «Соціологія», що вивчалася в першому семестрі.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 075 «МАРКЕТИНГ» (D5 «МАРКЕТИНГ»)

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК14. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК5. Здатність коректно застосовувати методи, прийоми та інструменти маркетингу.

СК13. Здатність планування і провадження ефективної маркетингової діяльності ринкового суб'єкта в крос-функціональному розрізі.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

P12. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

P15. Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного різноманіття та

цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості

P18. Демонструвати відповідальність у ставленні до моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства у професійній маркетинговій діяльності.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

Змістовний модуль 1. Основні етапи розвитку філософії

Тема 1.1. Філософія як специфічна форма осмислення дійсності

Тема 1.2. Філософська думка Стародавнього Сходу

Тема 1.3. Антична філософія

Тема 1.4. Філософія Середніх віків та доби Відродження

Тема 1.5. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія

Тема 1.6. Некласична філософія XIX століття та сучасна світова філософська думка

Тема 1.7. Історія української філософії

Змістовний модуль 2. Філософський аналіз розвитку природи, суспільства та мислення

Тема 2.1. Онтологія та проблема свідомості у філософії

Тема 2.2. Діалектика

Тема 2.3. Теорія пізнання як філософська дисципліна

Тема 2.4. Наука як предмет філософського дослідження

Тема 2.5. Соціальна філософія та філософія культури

Тема 2.6. Проблема людини в філософії. Філософська антропологія

Тема 2.7. Філософія економіки як напрям дослідження

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістові модулі та теми	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	всього	у тому числі				всього	у тому числі			
		л	п	лб	СРС		л	п	лб	СРС
Змістовий модуль 1. Основні етапи розвитку філософії										
Тема 1.1	7	2			5	9	1			8
Тема 1.2	9	2	2		5	9		1		8
Тема 1.3	11	4	2		5	9	1			8
Тема 1.4	8	2			6	9		1		8
Тема 1.5	8	2			6	9				9
Тема 1.6	9	2	2		5	8		1		7
Тема 1.7	9	2	2		5	8	1			7
Разом модуль 1	61	16	8		37	61	3	3		55
Змістовий модуль 2. Філософський аналіз розвитку природи, суспільства та мислення										
Тема 2.1	9	2	2		5	8	1			7
Тема 2.2	9	2	2		5	8		1		7
Тема 2.3	7	2			5	9				9
Тема 2.4	9	2	2		5	8	1			7
Тема 2.5	7	2			5	9				9
Тема 2.6	7	2			5	9				9
Тема 2.7	11	4	2		5	8	1			7
Разом модуль 2	59	16	8		35	59	3	1		55
Всього годин	120	32	16		72	120	6	4		110

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб – лабораторно-практичні заняття; СРС – самостійна робота студентів.

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-сть год.
<i>Змістовий модуль 1. Основні етапи розвитку філософії</i>	
Тема 1.1. Філософія як специфічна форма осмислення дійсності. Поняття світогляду. Структура та історичні типи світогляду. Виникнення філософії у Стародавній Греції, Стародавній Індії та Стародавньому Китаї. Осьовий час. Історичні форми розвитку філософії. Предмет, структура та основні функції філософії. Проблема методу в філософії. Діалектика і метафізика. Взаємозв'язок філософії, міфології, релігії, науки та мистецтва.	2
Тема 1.2. Філософська думка Стародавнього Сходу. Особливості зародження та розвитку філософії на Стародавньому Сході. Веди як духовна основа формування та розвитку давньоіндійської філософії. Філософські школи Стародавньої Індії: ортодоксальні (астіка) – міманса, веданта, санх'я, йога, ньяя, вайшешика; неортодоксальні (настіка) – чарвака-локаята, буддизм, джайнізм. Основні філософські школи Стародавнього Китаю: конфуціанство, даосизм, легізм (фа-цзя).	2
Тема 1.3. Антична філософія. Основні етапи розвитку античної філософії. Досократичний період в розвитку грецької філософії: мілетська школа, Геракліт, піфагорійці, елейська школа. Філософські погляди Сократа, Платона, Арістотеля, Демокріта. Елліністично-римська філософія: стоїцизм, скептицизм, епікуреїзм, неоплатонізм.	4
Тема 1.4. Філософія Середніх віків та доби Відродження. Головні риси та основні етапи розвитку середньовічної філософії. Патристика: східна (грецька) – Оріген, Василій Великий, Григорій Назіанзін, Григорій Нісський, Діонісій Ареопажит, Іоанн Дамаскін; західна (латинська) – Тертуліан, Августин Аврелій. Схоластика. Проблема універсалій: реалізм: Ансельм Кентерберійський, Тома Аквінський; номіналізм: Іоанн Росцелін, Вільям Оккам; концептуалізм: П'єр Абеляр. Доба Відродження: європейський гуманізм: Франческо Петрарка, Лоренцо Валла, Мішель Монтень, Еразм Роттердамський; натурфілософія: Джордано Бруно, Галілео Галілей, Микола Коперник.	2
Тема 1.5. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія. Головні риси філософії Нового часу. Емпіризм філософії Нового часу (Ф. Бекон, Т. Гоббс, Дж. Локк). Раціоналізм Р. Декарта, Б. Спінози, Г. Ляйбніца. Іматеріалізм Дж. Берклі та Д. Юма. Французьке Просвітництво та матеріалізм XVIII ст. (Вольтер, Ж.-Ж. Руссо, Ламетрі, К. Гельвецій). Іммануїл Кант – засновник німецької класичної філософії. Система суб'єктивного ідеалізму Й. Фіхте та об'єктивного ідеалізму Ф. Шеллінга. Діалектичний метод і філософська система Г. Гегеля. Антропологічна філософія Л. Фойєрбаха.	2

Тема 1.6. Некласична філософія XIX століття та сучасна світова філософська думка. Передумови виникнення неklasичної традиції в західноєвропейській філософії другої половини XIX століття. Ірраціоналізм та волюнтаризм А. Шопенгауера. Ідея «надлюдини» в філософії Ф. Ніцше. Філософія життя: А. Бергсон, Г. Зіммель, В. Дільтей. Філософські погляди С. К'єркегора: між сутністю та існуванням. Основні риси філософії XX ст. Напрямки сучасної філософії: а) прагматизм; б) позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм; в) екзистенціалізм; г) фрейдизм і неопрейдизм; д) філософська антропологія; е) феноменологія та герменевтика; є) сучасна релігійна філософія: персоналізм, неотомізм. Головні тенденції розвитку сучасної європейської філософії.	2
Тема 1.7. Історія української філософії. Передумови формування української філософії. Філософські і суспільно-політичні ідеї в культурі Київської Русі. Українська філософія XIV – XVII ст. Києво-Могилянська академія як провідний навчально-освітній центр у Східній Європі. Філософські погляди Григорія Сковороди. Українська філософія XIX – початку XX ст. Розвиток вітчизняної філософії в XX - на початку XXI ст.	2
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	16
Змістовий модуль 2. Філософський аналіз розвитку природи, суспільства та мислення	
Тема 2.1. Онтологія та проблема свідомості у філософії. Філософське осмислення проблеми буття. Буття і небуття. Основні форми буття. Буття природи, буття ідеального, буття суспільства, буття людини. Становлення уявлень про першооснови буття в історії філософії. Субстанція та матерія як філософські категорії. Поняття руху. Форми руху. Концепції простору і часу в філософії і науці. Дискретність і континуальність.	2
Тема 2.2. Діалектика. Формування уявлень про діалектику в історії філософії: Геракліт, Сократ, Платон, неоплатонізм, патристика, Н. Кузанський, Г. Гегель, марксизм, «негативна діалектика». Основні принципи діалектики. Закони діалектики: Закон єдності і боротьби протилежностей, Закон взаємного переходу кількісних і якісних змін, Закон заперечення заперечення. Основні категорії діалектики.	2
2.3. Теорія пізнання як філософська дисципліна. Проблема пізнання в історії філософії. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Єдність чуттєвого та раціонального у пізнанні. Форми чуттєвого пізнання світу. Форми раціонального пізнання світу. Поняття методу та методології наукового дослідження. Філософські, загальні та спеціальні методи пізнання. Поняття істини, її форми. Абстрактна та конкретна істини. Абсолютна та відносна істини. Практика як основа, критерій та мета пізнання.	2
Тема 2.4. Наука як предмет філософського дослідження.	2

Предмет філософії науки. Генеза науки. Періодизація науки; поняття класичної, некласичної та постнекласичної науки. Сучасні концепції розвитку науки. «Верифікація» і «фальсифікація» як засоби перевірки наукового знання. Синергетика як сучасний напрям в науковому пізнанні: І. Пригожин, Г. Гакен. Ідея, науковий факт, гіпотеза, концепція, теорія як форми розвитку наукового знання.	
Тема 2.5. Соціальна філософія та філософія культури. Основні підходи до осмислення суспільства в історії філософії: античність, патристика, Новий час. Типологія суспільств: формаційний (марксизм) та культурно-цивілізаційний (М. Данилевський, О. Шпенглер, А. Тойнбі) підхід. Індустріальні, постіндустріальні (інформаційні) типи суспільств. Соціальна структура суспільства. Історичні типи спільнот. Співвідношення понять «етнос», «нація», «народність». Глобалізація як тенденція сучасного світового розвитку. Формування уявлень про культуру в історії людства. Матеріальна і духовна культура. Розмаїття культур: єдність загальнолюдського і національного. Культура в житті особистості і суспільства: функції культури. Співвідношення понять «культура» та «цивілізація».	2
Тема 2.6. Проблема людини в філософії. Філософська антропологія. Проблема людини в історії філософії: формування уявлень про сутність людини в стародавньому світі: Ст. Греція, Ст. Індія, Ст. Китай. Розуміння людини в філософії середніх віків та доби Відродження. Людина в філософії Нового часу. Душа і тіло людини в розумінні філософів матеріалістів та ідеалістів. Філософська антропологія як напрям в сучасній філософії: М. Шелер, А. Гелен, Г. Плеснер, О. Больнов. Філософські аспекти антропосоціогенезу: біологічне та соціокультурне в людині.	2
Тема 2.7. Філософія економіки як напрям дослідження. Економічна культура як об'єкт філософського дослідження. Філософія як фактор формування і розвитку економічної культури людства: від античності до сьогодення. Взаємозв'язок економіки і політики. Влада і економіка. Право суспільства та громадянина на вільний економічний розвиток. Тоталітаризм і відкрите суспільство: тенденції розвитку світової цивілізації. Власність, ринок, гроші як об'єкти філософського осмислення.	4
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	16
Всього	32

7.2. Практичні заняття

Тема і зміст заняття	К-сть год
<i>Змістовий модуль 1. Основні етапи розвитку філософії</i>	
Тема 1.1. Філософія як специфічна форма осмислення дійсності. Передумови формування філософії у Стародавній Греції, Стародавній Індії та Стародавньому Китаї. Методи філософського пізнання світу. Об'єкт і предмет дослідження у філософії і науці. Функції філософії по відношенню до людини і науки. Філософія і наука: проблема демаркації.	
Тема 1.2. Філософська думка Стародавнього Сходу. Веди як найдавніша пам'ятка духовної культури арійської Індії. Йога – як релігійно-ідеалістична система. Філософія і практика буддизму. Конфуціанська філософія в культурі Китаю. Лао-Цзи – давньокитайський філософ і мудрець.	2
Тема 1.3. Антична філософія. Формування в античності діалектичних поглядів на природу і суспільство (Геракліт). Формування та розвиток атомістичних ідей в античній філософії (Демокріт, Епікур, Тіт Лукрецій Кар). Філософська проблематика апорій Зенона Елейського. Вчення Платона про державу. Діалектика і софістика в античній філософії. Філософія стоїцизму.	2
Тема 1.4. Філософія Середніх віків та доби Відродження. Зародження та становлення християнської філософії: історичні, культурні передумови виникнення. Августин Аврелій як видатний представник західної патристики. Проблема універсалій у філософії Середніх віків. Соціально-політичні доктрини Ренесансу: Нікколо Макіавеллі, Томас Мор.	
Тема 1.5. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія. Загальна характеристика філософії Нового часу. Френсіс Бекон – засновник емпіричного напрямку в філософії Нового часу. Раціоналізм Рене Декарта. Соціальна філософія Жан-Жака Руссо. Іммануїл Кант – фундатор німецької класичної філософії. Діалектичні ідеї в філософії Георга Гегеля.	
Тема 1.6. Некласична філософія XIX століття та сучасна світова філософська думка. Загальна характеристика неklasичної філософії XIX століття. Герменевтика як метод гуманітарних наук. Філософська антропологія Макса Шелера. Феноменологія Едмунда Гуссерля. Філософія прагматизму. Фройдизм і неофройдизм в філософії і культурі XX століття.	2
Тема 1.7. Історія української філософії. Міфологічний світ стародавніх слов'ян. Філософська культура Київської Русі. Філософія Григорія Сковороди. Філософія серця	2

Памфіла Юркевича. Концепція ноосфери Володимира Вернадського.	
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	8
Змістовий модуль 2. Філософський аналіз розвитку природи, суспільства та мислення	
Тема 2.1. Онтологія та проблема свідомості у філософії. Формування уявлень про буття в історії філософії. Види буття та їх специфіка. Рух як форма існування матерії. Сучасне розуміння простору і часу в філософії і науці.	2
Тема 2.2. Діалектика. Формування діалектичних уявлень в міфології та релігії стародавніх країн. Діалектика як філософська теорія розвитку. Категорії діалектики як універсальні форми мислення. Закони діалектики.	2
Тема 2.3. Теорія пізнання як філософська дисципліна. Гносеологія як філософське вчення про пізнавальну діяльність. Суб'єкт і об'єкт в пізнавальній діяльності. Чуттєвий та раціональний рівень пізнання. Істина та її види.	
Тема 2.4. Наука як предмет філософського дослідження. Наука як особлива форма теоретичного пізнання світу. Загальна характеристика методів наукового пізнання. Концепція наукових революцій Томаса Куна і її місце у сучасній філософії науки. Методологія дослідницьких програм Імре Лакатоса. Філософія науки Карла Поппера. Синергетика: основні ідеї та перспективи розвитку.	2
Тема 2.5. Соціальна філософія та філософія культури. Розуміння сутності суспільства в історії філософії. Соціальні норми та цінності. Соціальна стратифікація, мобільність та соціальні конфлікти. Проблема періодизації культурно-історичного процесу. Циклічні концепції розвитку культури (О. Шпенглер, А. Тойнбі). Діалог Сходу і Заходу у світовій культурі. Теорії індустріального та постіндустріального суспільств. Феномен глобалізації: поняття, концепції.	
Тема 2.6. Проблема людини в філософії. Філософська антропологія. Основні концепції походження людини. Роль «біологічного» і «соціального» у становленні особистості. Проблема людини у християнському еволюціонізмі П. Тейяра де Шардена. Проблема свободи й відповідальності в філософії Ж.-П. Сартра.	
Тема 2.7. Філософія економіки як напрям дослідження. Філософські проблеми економіки. Гроші як об'єкт сучасного філософського дослідження. Основні моделі філософського аналізу економічної сфери суспільного життя. Філософський аналіз антропологічних вимірів економіки. Етичні виміри господарської діяльності.	2
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	8
Всього	16

7.3. Самостійна робота

Назва теми	К-сть год
Змістовий модуль 1. Основні етапи розвитку філософії	
Тема 1.1. Філософія як специфічна форма осмислення дійсності.	5
Тема 1.2. Філософська думка Стародавнього Сходу.	5
Тема 1.3. Антична філософія.	5
Тема 1.4. Філософія Середніх віків та доби Відродження.	6
Тема 1.5. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія.	6
Тема 1.6. Некласична філософія XIX століття та сучасна світова філософська думка.	5
Тема 1.7. Історія української філософії.	5
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	37
Змістовий модуль 2. Філософський аналіз розвитку природи, суспільства та мислення	
Тема 2.1. Онтологія та проблема свідомості у філософії.	5
Тема 2.2. Діалектика.	5
Тема 2.3. Теорія пізнання як філософська дисципліна.	5
Тема 2.4. Наука як предмет філософського дослідження.	5
Тема 2.5. Соціальна філософія та філософія культури.	5
Тема 2.6. Проблема людини в філософії. Філософська антропологія.	5
Тема 2.7. Філософія економіки як напрям дослідження.	5
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	35
Всього	72

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань

7.4. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань та групових завдань

1. Філософія як особлива форма освоєння людиною світу.
2. Філософія як духовна основа відродження України.
3. Структура філософського знання.
4. Особливості розуміння предмету філософії в історії філософії.
5. Головні системи індійської філософії.
6. Конфуцій і конфуціанці у становленні китайської держави.
7. Філософія даосизму.
8. Легізм як напрям у китайській філософії.
9. Натурфілософська проблематика в досократичній філософії.
10. Маєвтика Сократа як зразок діалектичного мислення.
11. Філософські погляди Арістотеля.

12. Значення патристики у становленні релігійно-філософської думки середньовіччя.
13. Схоластика як історико-культурне явище західнохристиянського середньовіччя.
14. Історичне значення філософії доби Відродження.
15. Гуманістичні погляди Еразма Роттердамського.
16. Імматеріалізм у філософії Девіда Юма.
17. Загальна характеристика Просвітництва у Франції.
18. Світове значення німецької класичної філософії.
19. Філософія права Георга Гегеля..
20. Життя і творчість Фрідріха Ніцше.
21. Французький екзистенціалізм.
22. Екзистенційна філософія Карла Ясперса.
23. Українська полемічна література XVI століття. Духовні пошуки Івана Вишенського.
24. Філософія професорів Києво-Могилянської академії.
25. Проблеми суспільного прогресу, свободи людини і нації у творах Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Михайла Драгоманова, Михайла Грушевського.
26. Українська філософія XX століття.
27. Буття людини у світі – провідна тема філософії XX століття.
28. Історичний розвиток уявлень про діалектику.
29. Формування уявлень про свідомість в історії філософії.
30. Проблема моделювання свідомості в кібернетиці.
31. Наукова і релігійна концепції виникнення і сутності свідомості.
32. Особливості розуміння свідомості в фройдизмі і неофройдизмі.
33. Рівні і форми суспільної свідомості.
34. Виникнення та розвиток наукового знання в культурах Стародавнього світу.
35. Особливості становлення експериментальної науки Нового часу (XVII ст.).
36. Роль соціальних інститутів у життєдіяльності людини.
37. Культура як смислоутворююча система.
38. Традиція як форма розвитку культури.
39. Фрідріх Ніцше про аполонівський та діонісійський початок в європейській культурі.
40. Філософія економіки – як напрям дослідження у сучасній філософії і науці.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання ґрунтуються на принципах студентоцентризму та індивідуально-особистісного підходу; реалізуються через навчання на основі досліджень, посилення творчої спрямованості у формі комбінації лекцій, практичних занять, самостійної роботи з використанням елементів дистанційного навчання, в тому числі в системі Moodle.

У системі вивчення дисципліни використовується комплекс методів навчання: проблемного, евристичного та дослідницько-пошукового. Навчання гармонійно поєднує теоретичну й практичну складові (лекційні й практичні заняття). Передбачено, що всі форми організації навчання є практико-орієнтованими, оскільки повноцінно реалізують мету студентоцентрованого навчання – активізувати пізнавально-творчу діяльність здобуачі вищої освіти, організувати суб'єктну взаємодію. Тому під час їх проведення використовуються насупні методи та технології навчання: технології обговорення дискусійних питань – дискусії та дебати, технології колективно-групового навчання (мозковий штурм, дерево рішень) тощо.

Під час лекційних занять використовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, відеопрезентації, роздатковий матеріал, метод проблемного викладення матеріалу. Під час практичних занять використовується дискусійне обговорення проблемних питань, доповіді з презентаціями за темою заняття, індивідуальне та фронтальне опитування тощо. Самостійна робота передбачає опрацювання додаткових джерел літератури; інформації з інтернет-сайтів; відеоматеріалів в YouTube за відповідними темами.

9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Філософія» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у письмовій формі.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі іспиту, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Склад запитань за підсумковим іспитом охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей з навчальної дисципліни.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання лекційних занять не передбачено. На лекційних заняттях ведеться облік присутності здобувачів для контролю відвідуваності занять.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані аналітичні роботи, зроблені доповіді, презентації, активність під час дискусій.

Під час модульного контролю оцінювання здійснюється за правильність відповідей на запитання та обґрунтовану відповідь на розгляд практичного кейсу, підсумкового контролю – засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється за результатами поточного (практичні заняття, самостійна робота) та рубіжного (модульного) контролів за десятибальною шкалою – «1», «2», «3», «4» ... «10».

1 бал оцінювання (з заокругленням до цілого числа) відповідає 10 % правильних тверджень у разі усної відповіді, відповідей у тесті, виконаних завдань тощо.

Бали з модульного контролю нараховуються за виконання модульної контрольної роботи.

Відсутність студента на занятті («нб») у розрахунку середнього арифметичного значення (САЗ) приймається як «0».

У кінці семестру обчислюється САЗ всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок з наступним переведенням його у бали за формулою:

$$\text{БПК} = \text{САЗ} \times k,$$

де БПК – бали з поточного контролю;

САЗ – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок;

k – коефіцієнт для певного виду контролю (практичні заняття, самостійна робота – «3», модульний контроль – «1» для форми підсумкового контролю «екзамен» та «4» для форми підсумкового контролю «залік»).

Результати поточного оцінювання здобувача (за 10-бальною шкалою) виставляються в електронний журнал АСУ БНАУ і автоматично переводяться у 100-бальну шкалу відповідно до розподілу балів за окремі види робіт.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1-34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «Іспит»

Види робіт	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Підсумковий контроль	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	20	30	20	30	100

12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, Canva;
навчально-методичне забезпечення; науково-пізнавальні фільми із мережі Інтернет.

Технічні засоби:

Лекційна аудиторія: мультимедійний проектор Sony. Комп'ютер AMD Sempron , акустична система Phonic Radio microfon Voto-HDW-606.

Клас для практичних занять: мультимедійний проектор Sony, Intel Core i5 10400 (12 ядер)/ 16GB DDR4 2666MHz / 240 GB SSD / Intel UHD Graphics 630 / HDMI, VGA / монітор 27 дюймів 1920*1080 (16 шт.)

Програмне забезпечення: MS Windows, MS Office, Firefox, CA ERwin Data Modeler, Visio.

Системи дистанційного навчання: Moodle (teach.btsau.net.ua), Zoom, Safe Exam Browser для проведення іспитів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Бичко І., Бичко А., Табачковський В., Ярошовець В. Філософія: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 648 с.

2. Данильян О.Г. Філософія: підручник / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань ; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 4-те вид., перероб. Харків: Право, 2023. 422 с.

3. Екзистенційні виміри в українській філософії: підручник для здобувачів ступеня д-ра філософії за спец. 033 «Філософія» / Б.В. Новіков, Р.М. Богачев, Т.П. Руденко, Г.М. Костроміна; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т України Київ. політехн. ін-т ім. Ігоря Сікорського. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 173 с.

4. Основи філософії: навч. посіб. / С. Симоненко, О. Сулим, М. Шмиголь та ін.; за ред. М. Шмиголя. 2019. К.: Центр навчальної літератури. 412 с.

5. Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство: підручник / В. Лозовий, М. Требін, М. Горlach та ін. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 1028 с.

6. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів: Львівська політехніка, 2019. 596 с.

7. Філософія: [базовий] підручник для студентів ВНЗ / [Л.В. Губерський, В.П. Андрущенко, А.О. Баумейстер та ін.]. Вид. 2-ге, перероб. і допов. Харків : Фоліо, 2018. 620 с.

Додаткова література

1. Бойченко М.І. Соціальна філософія: підручник / М.І. Бойченко; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Київський університет, 2020. 623 с.

2. Киричок О.Б. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Полтава: РВВ ПДАА, 2010. 381 с. URL: <http://posek.km.ua/biblioteka/Ф/Філософія%20Киричок%20О.Б..pdf>

3. Конверський А. Є. Сучасна логіка (класична та некласична). 2-ге вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2017. 294 с.

4. Філософія [Електронний ресурс]: навч. посібник / Ю.М. Вільчинський, Л.В. Северин-Мрачковська, О.Б. Гаєвська та ін. Київ, 2019. 368 с. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/25746/Filosofiya_18.pdf?sequence=2&isAllowed=y

5. Філософія науки: підручник / [І.С. Добронравова, Л.І. Сидоренко, В.Л. Чуйко та ін.]; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Київський університет, 2018. 255 с.

6. Філософія історії: навч. посіб. / Найчук А. В., Ганаба С. О. Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г. 2020. 203 с.

7. Фюрст М. Філософія = Philosophie: [підручник] / Марія Фюрст, Юрген Тринкс у співпраці з Ніколаусом Галмером; пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. Вид. 2-ге. Київ: Дух і Літера, 2019. 533 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://chtyvo.org.ua> Е-бібліотека «Чтиво».

2. <http://www.psylib.kiev.ua> Електронна бібліотека «psylib» (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.).

3. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html> Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

4. <http://www.ukrbook.net/> Книжкова палата України імені Івана Федорова.

5. <http://www.library.lviv.ua/> Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника.

6. <http://lib-gw.univ.kiev.ua/> Наукова бібліотека ім. В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

7. <http://library.lnu.edu.ua/bibl/> Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка.
8. www.nbuv.gov.ua Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання.
9. <http://www.grani.org.ua/> Сайт альманаху «Грані».
10. <http://www.nplu.org/> Національна парламентська бібліотека України.
11. <https://www.filosof.com.ua> Сайт Інституту філософії НАНУ ім. Г.С. Сковороди.
12. <http://www.philosophy.ua> Сайт Українського філософського фонду.
13. <http://korolenko.kharkov.com/> Харківська державна наукова бібліотека України імені В. Короленка.
14. <https://plato.stanford.edu/contents.html> Stanford Encyclopedia of Philosophy.
15. <https://library.btsau.edu.ua/електронна-бібліотека/> Наукова бібліотека Білоцерківського національного аграрного університету.